

sommelighed selv kan tilvejebringe et Beløb og dertil kan lægge Tillid hos dem, de har kendt og arbejdet sammen med gennem Aarene, saa tror jeg i Virkeligheden, det vil se ret haabløst ud for dem, hvis de skal ernære en Familie ved Brug, der oprettes under de nuværende vanskelige Forhold.

Det ærede Medlem var dernæst inde paa Spørgsmaalet om Erhvervelse af Jord. Unægtelig forekommer det mig, at han der er i en hidsig og ivrig Kamp mod noget, som meget ligner Vejrmøller. Han talte om dem, der hindrede Udviklingen ved ikke at ville afse deres Jord, og var tilbøjelig til at se paa alle, som har Ejendomsret til Jord, som Folk, der stiller sig hindrende i Vejen for, at denne Sag kan faa en virkelig tilfredsstillende Løsning. Heri mener jeg dog, han ikke har ganske Ret. Vi kan nu engang ikke alle arbejde med Jorden, og det er heller ikke saaledes, at der er saa forfærdelig mange, som ønsker det, det store Flertal her i Landet ønsker det slet ikke. Men ikke engang to Mænd kan arbejde med den samme Jord; det ligger nu engang i de Forhold, som gælder for Jordens Benyttelse, at een Mand skal arbejde med et bestemt Stykke Jord. Her er det, man fra Socialdemokraternes og radikal Side mener, det bør være saaledes, at Samfundet bestemmer, hvem der skal arbejde med Jorden, at Samfundet maa kunne ekspropriere Jord, ja, oven i Købet ekspropriere den til den sidste Ejendoms skyldværdi; den vedkommende har jo selv angivet den Værdi, som han mener Jorden har, og saa skal man kunne tage den. Jeg tvivler ikke paa, at der ligger en virkelig Samfundsopfattelse og en god Hensigt bag denne Anskuelse, men jeg anser dette Syn paa Sagen for i Bund og Grund urigtigt og i allerhøjeste Grad farligt for hele Udviklingen i vort Land. Jeg tror, det grunder sig paa Ukendskab til de virkelige Forhold, og jeg tvivler meget om, at de ærede Medlemmer, som har talt ud fra denne Opfattelse, virkelig turde tage Ansvaret, hvis de havde Magten til at indføre en saadan Bestemmelse, at et Udvalg, en Komité, et Nævn, naar som helst det skønnede, at Samfundshensyn krævede det, skulde kunne tage Jord fra Jordbrugere til den sidste Ejendomsskyldvurdering.

Det ærede 2det Medlem for 5te Kreds gjorde mig den Ære at betegne mig som Herregaardenes Vogter. Denne Betegnelse rammer ikke helt; hvis det ærede Medlem havde sagt Ejendomsrettens Vogter, vilde jeg have sat Pris paa det, idet jeg vil

gøre mig det til Opgave, saa længe mine Kræfter formaar, at værne om denne Ejendomsret, ikke mindst med Hensyn til Jord. Naar jeg vil gøre mig det til Opgave, er det ikke blot, fordi jeg i Almindelighed tror, at det Begreb, som hedder Ejendomsret, nu engang er af dem, man ikke kommer udenom; man kan ophæve den, man kan lege med den, men den bunder dybere, end Folk i Almindelighed tror. De, som prøver at lege med Ejendomsretten, ødelægger kun sig selv, den ligger saa dybt, er saa naturbestemt, at noget af det første, som melder sig hos Barnet, er netop denne Følelse: Hvad er mit, hvad er dit? Hvis der ikke er noget, som hedder mit og dit, betyder det Opløsning af alle Forhold og vil gaa ud over alle uden Undtagelse. Det er som sagt ikke alene ud fra saadanne almindelige Synspunkter, jeg i dette Tilfælde bestemt ønsker at pege paa Ejendomsrettens Betydning, men fordi hele det Grundlag, som Landbruget hviler paa, navnlig her i Landet — det ønsker jeg at understrege — er dette, at der er en meget nøje Sammenknytning mellem Jordbrugeren og den Jord, han dyrker, og de Herrer, som mener, at man uden Skade her kunde indføre en Ekspropriationsbestemmelse, overser ganske Betydningen af dette Baand. Der er her en Inkonsekvens i de Herrers Anskuelse. Det ene Øjeblik taler man om Jord som noget, alle har Ret til, men i næste Øjeblik behandler man den som en almindelig Handelsvare, man bare behøver at sætte en Pris paa, og saa er man parat til at sælge den, naar Samfundet skønner, at det er nødvendigt. Selvfølgelig er det muligt at indføre en saadan Bestemmelse, men i samme Øjeblik, den er indført, vil den umuliggøre, at de Tusinder af Landmænd, som har erhvervet sig en Landejendom for virkelig at bygge et Livs Arbejde paa den og maaske lade det fortsætte gennem deres Efterkommere, kan sætte det ind paa selve Jordens Udnyttelse, som nu sker. Der er ganske vist nok, der ser rent forretningsmæssigt paa Sagen, og der er nok, der er villige til at sælge — der er Jord nok — og derfor tillod jeg mig at betegne det som Vejrmøller, naar man taler om Ekspropriationens Betydning. Jorden er det, der er steget mindst under Krigen, Varer og Arbejdsløn er alt sammen steget meget stærkere end Jorden — men alligevel er Kernen i den danske Landbefolkning dem, som er saa nøje knyttede til Jorden, at de, hvis man spørger dem, om de vil sælge deres Jord, slet ikke ved, hvad Jordens Pris er, fordi det Ar-